

25.09.2016

PUUMARKKINATYÖRYHMÄN KOKOUS 2/2016

Aika: Maanantai 19.9.2016 klo 8.30–10.30

Paikka: Maa- ja metsätalousministeriö, Hallituskatu 3, kokoushuone Niskavuori

Osallistujat:

Kimmo Tiilikainen MMM (puheenjohtaja), Juha Niemelä MMM/LVO, Mika Aalto TEM, Helena Silvonen UM, Olli Puukko Metsähallitus, Tomi Salo Metsäteollisuus ry, Juha Hakkarainen MTK, Riitta Hänninen Luke, Jorma Länsitalo Stora-Enso Oyj, Juha Mäntylä Metsä-Group, Sauli Brander UPM-Kymmene Oyj, Kai Merivuori Sahateollisuus ry, Rauno Numminen Etämetsäomistajien liitto ry, Sixten Sunabacka Tornator, Jori Uusitalo Luonnonvarakeskus, Aku Mäkelä Suomen Puukauppa Oy, Matti Mäkelä, MMM/LVO (sihteeri)

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Puheenjohtaja ministeri Tiilikainen avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Puheenjohtaja totesi avauksessaan ajankohtaisista asioista, että metsätietolain uudistuksen valmistelussa on meneillään vaihe, jossa on löydetty metsäalan osapuolia tyydyttävä ratkaisu. Keskusteluita käydään kuitenkin vielä ministeriöiden kanssa. Lisäksi hän totesi, että budjetti-riihessä metsälahjavähennyksen kynnysarvoa laskettiin 30 000 euroon ja kerrointa nostettiin 2,4:ään. Puheenjohtaja totesi myös, että Suomen metsäkeskuksen liiketoimintayksikkö Otson liiketoimintakauppa varmistui 6.9.2016 ja että toiminta alkaa uudella omistuspohjalla loka-kuun alussa.

Asialista hyväksyttiin työjärjestykseksi siten, että roolikysymykset puukaupan kilpailutuksessa käsitellään ennen tilannekatsausta sähköisen puukauppapaikan valmistelusta.

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin (liite 1).

2. Työryhmän asettamispäätös

Puheenjohtaja totesi, että työryhmän toimikausi loppui kesäkuussa ja että Puumarkkinatyöryhmän toimintaa on tarkoituksenmukaista jatkaa. Sihteeri Matti Mäkelä esitteli luonnosta asettamispäätökseksi, jossa esitettiin muutoksia aikaisempaan organisointiin verrattaessa Metsäteollisuus ry:n, Energiateollisuus ry:n, valtiovarainministeriön, Koneyrittäjien ja MTK:n osalta. Hän totesi, että virallista nimeämispyyntöä ei ole lähetetty organisaatioihin, mutta osapuoliin on oltu yhteydessä epävirallisesti jäseniä koskevien muutostarpeiden kartoittamiseksi.

Todettiin, että asettamispäätösluonnosta on tarpeen edelleen kehittää muun muassa varajäsenen osalta. Lisäksi esitettiin, että myös Suomen metsäkeskuksen edustaja tulisi ottaa mukaan työryhmään.

3. Markkinakatsaus

Juha Hakkarainen kävi markkinakatsauksen aluksi läpi kumulatiivisen ostomäärän kehitystä ja totesi, että kuluvana vuonna puukauppa on ollut aktiivisempaa kuin 2014. Puutavaralajien

25.09.2016

osalta hän totesi, että kuusitukin kysyntä on voimakkainta, mäntytukin kysyntä on kuusta heikompi, havukuidulla kysyntä on kohtalaista, mutta koivulla, energiapuulla ja sivutuotteilla kysyntä on heikkoa. Hakkarainen totesi lisäksi, että Puumarkkinat.fi-kanavassa on kohtuullisen paljon leimikoita tarjolla.

Hakkarainen esitteli myös MTK:n satunnaisotannalla toteuttaman gallup-kyselyn tuloksia, jossa kartoitettiin puunmyyntiaktiivisuutta, puukaupan taustatekijöitä ja hintaodotuksia. Tuloksista Hakkarainen totesi, että maatalouden heikko tilanne näkyy puukaupassa, puukaupan aktiivisuuden odotetaan nousevan edellisistä vuosista ja että metsänomistajilla on kohtalaisen realistiset näkemykset puun hintakehityksestä.

Tomi Salo totesi, että puukauppa on käynyt aktiivisesti normaalissa vuosirytmisissä. Salo totesi, että Pöyryn laatimien tehdashintavertailujen mukaan etenkin mäntytukilla on Suomessa kustannuskilpailukyvyyn näkökulmasta haastava tilanne. Kuitupuun osalta Salo totesi, että kilpailijamaihin verrattaessa kustannuskilpailukyky ei ole merkittävä etu muttei myöskään rasite. Tuonnin todettiin olevan esimerkiksi vuotta 2014 jäljessä ja että se keskittyy koivukuituun.

Salo korosti, että puun tarve kasvaa uusien investointien myötä ja että puuntuotantoon on panostettava voimakkaasti. Hän korosti myös, että mikäli esimerkiksi vielä suunnitelma-asteella olevat investointihankkeet toteutuvat, puun tarve kasvaa kestäviä hakkuumahdollisuuksia suuremmiksi. Hän totesi, että seuraavat kaksi vuotta ovat ratkaisevia siinä, että onnistutaanko metsäalan kasvumahdollisuudet realisoimaan ja onnistutaanko kotimaisen puun käyttöä lisäämään odotusten mukaisesti. Hän korosti metsätietolain uudistuksen tärkeyttä, konkreettisten keinojen tarvetta kuolinpesäomistuksen vähentämiseksi ja metsätilarjonnan kasvattamiseksi sekä huolta yhteismetsien aseman heikkenemisestä.

Salo totesi, että Metso-rahoituksen leikkaaminen on vaikuttanut siihen, että biotaloutta on esitetty viime aikoina julkisuudessa negatiivisessa valossa. Hän korosti, että viesti on vakava, eikä puuta käyttävä teollisuus ole ansainnut kritiikkiä. Hän korosti, että teollisuuden metsäympäristöohjelmassa tehdään todellisia toimenpiteitä monimuotoisuuden turvaamiseksi. Lopuksi Salo korosti, että energia- ja ilmastostrategian päivityksessä tulee huomata, että Suomi on muuttunut edelliseltä kierrokselta ja että metsähakkeen rooli tulee määritellä uudelleen.

Kai Merivuori totesi, että kuluvan vuoden aikana vienti Kiinaan on kasvanut 80 prosenttia ja toimijoilla on näkemys, että kysyntä Kiinassa kasvaa edelleen. Hän totesi, että hintakilpailukyky on avainasemassa kiinalaisilla markkinoilla ja että vientimäärien nousun on mahdollistanut vientihinnan lasku. Mäntysahatavan markkinoista Merivuori totesi, että tilanne on vakava, vaikka vientimäärät ovat olleet edelleen korkeat. Tärkeimmillä markkina-alueista Egyptissä on valuuttan ja Algeriassa öljyn hintaan liittyviä ongelmia. Lisäksi UK:n markkinoihin vaikuttaa Brexit-ratkaisu.

Merivuori totesi, että energiapolitiikalla on tuhattu kuoren ja purun markkinat. Hän totesi, että sivutuotteita kertyy sekä itsenäisille että integraattien omistamien sahojen pihoille. Merivuori totesi, että energiapolitiikassa on mennyt kansainväliset ja kansalliset tavoitteet sekaisin.

Rauno Numminen totesi puukaupan käyvän hyvin. Hän korosti, että metsänomistajan näkökulmasta sopimukset puun ostajien kanssa ovat edelleen tärkeitä. Numminen totesi, että Metsähallituksen tiemaksujen johdosta leimikoita jää myymättä etenkin pohjoisessa. Esimerkkinä hän totesi tapauksen, jossa 4000 kuutiometrin puukaupassa kilometrin tienkäytössä talviolosuhteissa laskutettiin 1000 euroa.

Matti Peltola totesi positiivisena asiana, että Otsoon liittyen löytyi ratkaisu. Hän kuitenkin totesi, että useilla koneyrityksillä on urakointisaatavia Otsossa, joten vastuukysymykset on hyvä käydä huolellisesti läpi. Peltola totesi puukaupan kilpailutuksen roolikysymyksiin liittyen, että

25.09.2016

metsäalalle voisi olla tarpeellista muodostaa ns. eettiset pelisäännöt, jotka ovat olleet hyödyllisiä esimerkiksi maarakennusallalla.

Olli Puukko totesi, että Metsähallitus Metsätalous Oy yhtiönä investoi tieverkostoon ja sen tulee saada kohtuullinen korvaus tienkäytöstä vaikkakin esitetyssä esimerkissä laskutus kuulosti korkealta.

Puheenjohtaja muistutti, että Metsähallituksen ja tiekuntien periaatteellisista eroista kustannusten määräämisen ja jakamisen osalta. Lisäksi Juha S. Niemelä kommentoi metsätietolain muutoksen osalta, että ratkaisu antaa metsänomistajille mahdollisuuksia määrittää omien tietojen hyödyntämistä.

Juha Mäntylä totesi markkinakatsauksen lopuksi, että kemeran osalta nykyinen tilanne on kiuasallinen. Vaikka myöntövaltuutta on lisätty, hankesulku jatkuu ja samanaikaisesti varoja ei saada käytettyä, koska hankkeet eivät läpi Suomen metsäkeskuksen prosessista. Myös Hakkarainen totesi, että käytännön toiminnassa kemeran nykyinen tilanne aiheuttaa eniten ongelmia ja imagohaittaa. Hakkarainen totesi, että viime viikolla toteutettiin sähköisten toteutusilmoitusten testaus ja että sähköisten järjestelmien kehitys on osa kokonaisuutta, jolla ongelma voidaan saada ratkaistua.

Puheenjohtaja totesi kemerasta, että tärkeintä on, että metsissä toteutetaan hoitohankkeita, vaikka hankkeiden käsittely tai maksatus viivästyisikin. Hän korosti, että kemera-hakemuksia on Suomen metsäkeskuksessa sisällä yli 80 miljoonan euron edestä. Todettiin lopuksi, että sisällä olevat hakemukset jakautuvat toimijoiden välillä ja alueellisesti epätasaisesti.

4. Uusien hinnoittelumallien käyttöönoton edistäminen

Jori Uusitalo kertasi rungonosahinnoittelun taustaa, esitteli lyhyesti uusien tutkimusten tuloksia sekä esitteli ehdotuksen jatkotoimenpiteistä, jolla menetelmän käytäntöön vientiä voitaisiin edistää (liite 2). Jatkotoimenpiteistä Uusitalo totesi, että Luonnonvarakeskuksella olisi tekniset mahdollisuudet rakentaa ns. runkotiedostomoduuli, joka muodostaisi automaattisesti metsästandardien mukaisista puustotunnuksista runkotiedoston. Tätä runkotiedostoa puukaupan osapuolet voisivat käyttää eri hinnoittelumenetelmillä ja/tai puukaupahinnoilla tehtyjen tarjousten tasapuoliseen vertailuun. Uusitalo lisäsi, että hankkeessa tehtäisiin myös pilottikokeilu puustoinventointitiedon sekä siihen kytketyn runkotiedostomoduulin käyttökelpoisuudesta rungonosa- sekä puutavaralajihinnoilla tehtyjen puukaupparjousten vertailuun.

Keskustelussa todettiin, että rungonosahinnoittelun suurimmat hyödyt liittyisivät osapuolien välisen luottamuksen parantumiseen katkonnasta johtuvien epäilyjen poistuttua sekä siihen, että malli mahdollistaisi jalostusarvon mukaisen katkonnan. Todettiin myös, että uuden hinnoittelumallin ymmärrettävyys ja tarjousten vertailtavuus on menetelmän käyttöönoton suurimpia haasteita. Keskustelussa myös todettiin, että laskurit auttaisivat edellä mainituissa haasteissa. Keskustelussa toisaalta todettiin, että onko Luonnonvarakeskuksen tehtävänä tuottaa työkaluja vai pitäisikö sen pidättäytyä vain tausta-aineistoissa. Lisäksi todettiin, että uusi hinnoittelumenetelmä vaikuttaisi moneen asiaan, kuten esimerkiksi tilastointiin. Todettiin kuitenkin, että nykyisinkin jotkin toimijat käyttävät runkohinnoittelua siihen soveltuvilla leimikoilla ja alueilla.

Puheenjohtaja totesi keskustelussa, että osapuolilla lienee yhteisymmärrys siitä, että menetelmää kannattaa edelleen kehittää. Hän kuitenkin totesi, että mallia ei tultane ottamaan käyttöön laajassa mittakaavassa ainakaan nopealla aikataululla.

5. Muut asiat

25.09.2016

• Roolikysymykset puukaupan kilpailutuksessa

Tomi Salo totesi, että metsänhoitoyhdistyslain uudistuksen johtopäätös oli, että metsänhoitoyhdistyksistä voi muodostua liiketoimintaa harjoittava toimija muiden joukkoon. Hän kuitenkin totesi, että puukaupassa on erilaisia rooleja, ja että mikäli joku muu toimija kuin metsänhoitoyhdistys kilpailuttaisi leimikoita samalla osallistuen itse kilpailutukseen, menettely nostaisi vastalauseita. Salo totesi, että metsäalan tulisi muodostaa Puumarkkinatyöryhmässä selkeät pelisäännöt, joiden mukaan yksi toimija voisi osallistua tiettyyn puukauppaan vain yhdessä roolissa. Lisäksi Salo totesi, että toimijoiden tulee oman oikeusturvan kannalta voida tarkistaa metsänhoitoyhdistyksen kilpailutuksessa käyttämät katkontatiedot oman tarjouksen osalta.

Juha Hakkarainen totesi, että metsänhoitoyhdistyslain muutos muutti selkeästi toimijoiden toimintaympäristöä ja että metsäalalla kilpailuneutraliteettia on kehitetty määrätietoisesti. Hakkarainen totesi, että metsänhoitoyhdistysten korjuupalvelu luo metsänomistajalle vaihtoehtoja ja luo tietyille leimikoille kysyntää. Hakkarainen myös totesi, että sähköisten palveluiden kehittäminen vaikuttaa käytäntöihin, joiden tulee olla läpinäkyviä.

Keskustelussa todettiin, että Tornatorilla on käytettävissään omassa tarjousvertailuissaan yrityskohtaista katkontatietoa ja heidän näkökohdasta ei ole ongelmaa näyttää vertailussa käytettyä tietoa yrityksen näin pyytäessä.

Puheenjohtaja totesi, että aihetta jatketaan seuraavassa kokouksessa, jonne MTK valmistelee alustuksen.

6. Tilannekatsaus sähköisen puukauppapaikan kehittämisestä, Aku Mäkelä Suomen Puukauppa Oy

Aku Mäkelä esitteli tiiviisti Suomen Puukauppa Oy:n toiminnan tavoitteet sekä tilannekatsauksen sähköisen puukauppapaikan valmistelun etenemisestä. Mäkelä totesi, että valmistelu-prosessissa osakkaiden aktiivinen tekeminen sekä tiivis yhteistyö Suomen metsäkeskuksen kanssa ovat tärkeässä roolissa. Hän totesi, että palvelu lanseerataan yhtiön päättämällä ajankohtana arvion mukaan keväällä 2017. Lisäksi Mäkelä esitti kiitokset yhtiön saamasta kärkihankeavustuksesta.

Mäntylä totesi, että valmistelu etenee hyvin aikataulussa, ja korosti, että palvelun ja yhtiön toiminta edellyttää riittävää volyymia sähköisessä puukaupassa. Hän korosti, että osapuolet ovat olleet sitoutuneita kehittämiseen. Sixten Sunabacka totesi, että Suomen Puukauppa Oy on hoitanut asiansa erinomaisesti ja yhtiön saama avustus oli tarpeellinen ja tuli kehittämisvaiheeseen. Hän totesi, että sähköisen puukauppapaikan avulla voidaan muuttaa ja aktivoida koko puumarkkinaa.

Puheenjohtaja totesi, että maa- ja metsätalousministeriössä voidaan olla tyytyväisiä, että kärkihankerahoitus on edistänyt tätä metsäalan näkökulmasta tärkeää uudistusta. Hän totesi odottavansa palvelun lanseerausta mielenkiinnolla.

7. Seuraava kokous

Todettiin, että seuraava kokous pidetään ennen vuoden vaihdetta. Sihteeri etsii kokoukselle ajankohdan joulukuulta.

8. Kokouksen päättäminen

25.09.2016

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen kello 10.30.